

matrimonij coniunctis suscitata p maleficia et similiter infirigidatōnes generatiue potentie. vt nec redditiōne nec exactione debiti matrimonialis locum p prole habere valeant. Sed quia amor et odium in anima existunt quā etiā demon intrare nequit: ne alicui hec quasi incredibilia videantur sub questione sunt discutienda cū etiā opposita iuxta se posita magis elucescunt.

Questio: an malefice mentes hoīm ad amorē vel odiū valeant immutare? Et est septima in ordine.

Queritur an demones p ipas maleficas mentes hoīm ad amorē vel odiū inordinatū immutare et incitare valeant? Et arguitur q non fm pmissa. Tria sunt in hoīe voluntas. intellectus et corpus. Primū deus sicut habet p se regere. qz cor regis in manu domini. ita secundū p angelū illustrare et ipm corpus p influx⁹ celestiu corporū dirigere. Preterea intra corpora demones nō pnt esse illa immutando. ergo minus infra animaz eius potentijs odium vel amorē immittendo. Patet pñā. qz ex natura maiorē habent potestātē supra corporalia qz supra spiritualia. et quidē q non pnt immutare supra patuit in plerisq locis quia nullā formam substantiālē vel accidentalem inducere pnt nisi adminiculo alicuius alterius agentis. sicut etiā quilibet alius artifex. est etiā ad idem. c. xxvi. q. v. epī. in fi. Qui credit aliquā creaturaz posse transmutari in melius vel in deterius nisi ab ipō oīm creatore infideli et pagano deterior est. Preterea. omne agens ex pposito cognoscit suū effectū. Si igitur diabolus posset mentes hoīm immutare ad odiū vel amorē: posset internas cogitatōes anime videre q est cōtra illud qd in li. de ecclesiasticis dogmatibz dicit. Diabolus internas cogitatōes nō pnt videre. Et iterum ibidem. Non omnes cogitatōes nostre male a diabolo excitantur. sed aliquoties ex nostri arbitrij motu emergunt. Preterea. amor et odium sunt circa voluntatē que radicatur in anima. ergo non pnt causari a diabolo quacūqz arte. tenet psequentia. qz illa bi anime. vt dicit Augustin⁹. illi soli est possibile qui eam creauit. Preterea. si dicatur q potest mouere sensitiuas interiores et sic consequenter voluntatē nō valet. quia vis sensitiua est dignior qz vis nutritiua. Sed diabolus nō potest formare actū virtutis nutritiue vt formet carnem aut os. ergo etiā non pnt

causare aliquē actum interiorū virium anime. Sed cōtra. Diabolus non solū visibiliter sed etiā inuisibiliter hoīes tentare dicitur hoc aut falsum esset nisi interius circa aīam et eius potentias aliquid causare posset. Preterea. Damasce. in suis sententijs. Dīs malicia et omnis immundicia a diabolo excogitata sunt. Et Dio. iij. c. de di. no. multitudo demonū causa oīm malorū et sibi et alijs est. Responsio. Hic primo danda est distinctio de causa. et secundo qualiter pnt interiores potentias anime immutare que dicuntur sensitiue interiores. et sic terciō pcludetur ppositū. Quo ad primū pñderandū est q causa alicuius pnt aliquid dici dupliciter. Vno modo directe. Alio modo indirecte. Indirecte quidē sicut cum aliqđ agens causat aliquā dispositionem ad aliqđ effectū dicitur esse occasio. nāliter et indirecte causa illius effectus. sicut si dicatur q ille qui secat ligna est occasio cōbustionis ipsoz. et hoc modo dicere possumus q diabolus est causa oīm peccatoz. nō strozum. qz ipse instigauit primum hoīem ad peccandū ex cuius peccato consecuta est in toto genere humano quedā pronitas ad oīa peccata. et sic intelligenda sunt verba Dam. et Dio. Directe aut dicitur aliquid esse causa alicuius inquantū opatur directe ad illud: et hoc modo diabolus nō est causa oīm peccati. Non enī oīa peccata cōmittuntur diabolo instigante sed quedam ex libertate arbitrij et carnis corruptōne. Quia vt Orige. dicit. Etiā si diabolus nō esset hoīes haberent appetitū cibi et venereo et hmoi. circa que inordinatōnes multe ptingunt nisi p rōnem talis appetitus refrenetur. et maxime p supposita corruptōne nature. Refrenare aut et ordinare hmoi appetitū subiacet li. ar. sup quem etiā diabolus minus habet potestatem. Sed quia p hanc distinctionē nō possumus discernere qualiter interdū amor hereos seu philo captio pcurari pnt. Est vltterius aduertendū q diabolus licet nō possit esse causa illius inordinati amoris directe cogendo hoīs voluntatem potest tñ esse p modum psuadentis. Et hoc iterū dupliciter. scz visibiliter et inuisibiliter. Visibiliter sicut cum in aliqua specie hoīs sensibiliter apparet etiā ipis maleficis et eis sensibiliter loquitur et psuadet peccatū sicut tentauit primos parentes in paradiso in specie serpentis: christum in deserto in aliqua specie visibiliter ei apparens. Et quia nō est putandū q solū sic psuadeat hoīem. qz sequeretur q nulla alia peccata fierēt ex instructione diaboli nisi que diabolus visibiliter

apparens persuaderet. Ideo dicendum est quod etiam
invisibiliter instigat hominem ad peccandum. quod
quidem fit dupliciter. per modum persuasionis et per
modum dispositionis. Per modum persuasionis si-
cut cum ponitur aliquid virtuti cognitive ut bo-
num. et sic potest fieri tripliciter. quod vel ponitur quatuor
ad intellectum vel quantum ad sensum interiore.
vel quantum ad sensum exteriorum. Quantum ad
intellectum quidem. quod intellectus humanus potest ad-
iuvari ab angelico intellectu bono vel aliquid
cognoscendum per modum illuminationis cuiusdam
ut **Dio. dic.** Rō quod sicut intelligere secundum philosophum
est quoddam pati. Ideo potest imprimere in intel-
lectum aliquam speciem: unde actus intelligendi eli-
citur. Et si dicatur quod etiam diabolus hoc facere
possit sua potentia naturali quod non est diminuta. ut
patet ex precedentibus. Dicendum quod non potest per modum
illuminationis sed per modum persuasionis. Rō. quod in-
tellectus hominis est istius conditionis: quod quanto ma-
gis illuminatur tanto magis cognoscit verum: et
quanto magis cognoscit verum tanto magis potest
ibi cauere a deceptōe. Et quod hanc deceptōem dia-
bolus finaliter intendit. ideo quicquid ei per-
suasio non potest dici illuminatio licet possit dici revela-
tio in quantum per impressionem quandam in vires sensi-
tivas interiores aut exteriores ubi visibiliter
persuaderet aliquid impmeret. unde intellectualis
cognitio persuaderet ad aliquem actum exercendum
quod quater fieri potest videlicet ut in vires interio-
res aliquid impmere possit. Advertendum est quod
res corporalis natura nata est naturaliter moveri
localiter a spirituali. Patet in corpore nostris que
ab aetherialibus moventur sicut in corpore celestibus. Non
est autem apta nata formari ab ea immediate. et lo-
quimur precipue de formis a foris manendo
non ab informando unde oportet quod occurrat aliquod
corpore agens. ut patet in vii. meth. Materia
corporalis naturaliter obedit bono vel malo an-
gelo ad motum localem quod statemur demones sic per
motum localem semina colligere possunt et coniungere
seu adhibere aliquibus effectibus mirabiliter facien-
dis ut de magis pharaonis pergit ubi produ-
xerunt serpentes et vera aialia ubi debita activa
debitis passivis coniungebant. Ideo quicquid ex
motu locali materie corporali accidere possunt nisi
ibi prohibet demones fieri nisi divinitus im-
pediantur. Quo iterum statemur si volumus intellige-
re quod potest fantasia hominis et interiores potentias
sensitivas incitare ad apparitiones et impetuo-
sos actus per motum localem. Notandum quod sicut
philosophus in li. de som. et vigil. assignat causam ap-
paritionis somniorum per motum localem ex eo quod cum
aialia dormit descendente plurimo sanguine
ad principium sensitivum sicut descendunt motus
sive impressiones relictæ ex sensibilibus motibus

preteritis et que conservate fuerunt in spiritibus sine
virtutibus sensibilibus interioribus quod sunt fanta-
sia seu imaginatio quod idem sunt secundum sanctum thomam.
ut patebit. Est enim fantasia seu imaginatio quod
si thesaurus quidam formarum per sensum accepta-
rum. Unde contingit quod ita movetur principium ap-
prehensivum. id est potentia conservatoria specierum quod
apparere in fantasiis ita recentem ac si tunc prin-
cipium sensitivum a rebus ipsis exterioribus recentem
immutaret. Verum est quod non omnes hec intelligunt:
sed si quis se occupare vellet considerare haberet
numerum et officium sensuum interiorum. quod secundum **Au-
gustinum** in li. de aia licet dicatur esse quinque. scilicet sen-
sum communem: fantasia: imaginativa: estimati-
vam: memoriam. Tunc secundum beatum **thomam** in prima
parte. q. lxxix. dicitur esse quattuor tamen eo quod poten-
tiam imaginativam et fantasia ponit unam tamen
pluritas ideo obmittit declaratio. eo quod etiam
quod in plerisque locis de his tractatur. tantummodo
hoc quod dictum est fantasia esse thesaurum for-
marum et alicui videretur memorativam esse hominis:
distingue. quod fantasia est thesaurus seu conser-
vatorium formarum per sensum acceptarum. memo-
ria autem thesaurus intentionum quod per sensum non
accipiunt. Quis enim videns lupum fugit non
propter indecentiam coloris aut figure quod sunt for-
me recepte a sensibus exterioribus et repositæ in
fantasia: sed fugit quod inimicus nature et hoc
habet per quandam intentionem et apprehensionem
ex estimativa quod apprehendit ut nocivum et canem
ut amicum. sed conservatorium illarum intentionum est
memoria. quod recipe et retinere in corporali re-
ducuntur ad diversa principia. nam humida
bene recipiunt et male retinent. e contrario autem est de
siccis. Ad propositum hoc quod contingit in dormi-
entibus de apparitionibus somniorum ex spiritu. id est
speciebus in conservatoriis repositarum et hoc ex na-
turali motu locali propter motum sanguinis
et humorum ad principia illa. id est ad virtutes sen-
sitivas interiores. et dicimus motu locali in-
trinseco in capite et in cellulis capitis. Hoc
etiam potest accidere ex simili motu locali per demo-
nes procurato. et non tamen in dormientibus sed et vi-
gilantibus in quibus demones possunt admovere
et commovere interiores spiritus et humores ut
species conservate in conservatoriis educant de
thesauris ad principia sensitiva. id est ad virtutes
illas imaginativam et fantastica ut res aliquas
habeat talis imaginare. et talis dicitur inte-
rior tentatio et non mirum quod demon hoc possit
sua naturali virtute cum quilibet homo per se vigi-
lans et usum rationis habens per voluntariam com-
motionem specierum conservatarum educere potest de su-
is thesauris scilicet conservatoriis hominis species ut
res aliquas ad suum placitum imagineatur. quo-
d

stante ut iam clare intelligit materia de amo-
re hereticos. Nam qz demones vt dictū ē pmo-
nere pnt hmoi species rē faciūt ista duplici-
tate. Aliqñ absqz ligamine vsus rōnis vt de ten-
tatione dictū est et p exemplū de voluntaria ad-
hesione que interdū fit. aliqñ aut qz totaliter
vsus rōnis liget. et hoc etiā possumus exem-
plificare p naturales quosdā defectus vt in
freneticis et ebrijs. ergo nō mirū qz demones
sic ligare pnt deo pmitteute vsu rōnis. et ta-
les dicunt arrepticij et inde arrepticius ab ar-
ripio pis. qz arreptū a demone et hoc dupli-
citer. vel absqz malefica et maleficio. vel cū ea
absqz maleficio. qz vt phs in pfato li. dicit qz
aliqñ in passione existēs a modica similitudine
mouet sicut amās et modica similitudine ama-
ri et sic etiā odiū habenti. Ideo demones qui
p actus hoīm expiunt quibz passionibz ma-
gis subdunt illos ad hmoi amorē vel odiū
inordinatū instigāt eo fortius in eoz imagi-
nationē et efficacius imprimēdo hoc qd intē-
dunt quāto etiā id facilius pnt. Facilius aut
pnt quanto etiā amās facilius speciē referu-
at ad principiu sensitiuū. i. imaginatōz; edu-
cit et in eius cogitatōe delectabilius moratur
Cū maleficio vero qñ talia p maleficas et ad
maleficaz instantiā ppter pactū initū cū eis p-
curat. de quibz enumerare p multitudine
in spūalibz qz secularibz nō ē possibile. Quot
enī adulteri pulcherrimas vxores dimittentes
in feridissimas alias inardescūt. Nouimus
vetulā tres successiue abbates vt publica oīm
fratru fama in illo monasterio etiā in hodie-
num diē refert nō solū in his maleficiasse s; et
interemisse et quartū iam sili mō dementasse
qd et ipa publica voce fatef nec veretur dice-
re feci et facio nec desistere a meo amore pote-
rūt quia tantū de meis stercorebz comederūt
quantitatē p extensūz brachiū demonstrādo.
Fateor aut qz nobis nō aderat vlciscendi et
inquirendi sup eā facultas ideo adhuc supest
Et qz dictū fuit in pncipio distinctōis qz in-
uisibiliter instigat diabolus hoīem ad peccā-
dum nō solū p modū pñasionis vt dictū est:
imō etiā p modū dispositōis. licz nō deseruit
ad ppositū tñ sic declaraf. Per pñsem enī ad-
motionem spūituū et humorū facit aliqñ ma-
gis dispositos ad irascendū vlciscendū
vel ad aliqd huius. Manifestū est enī qz cor-
pore aliqliter disposito est hō magis pronus
ad pñpiscentiā et iram et hmoi passiōes: qui-
bus insurgentibz hō disponitur ad pñsum
S; qz pñcedentia difficile est pñdicare ideo fa-
ciliōri modo p pñli auisamento sunt declarā-
da. et quibz remedijs possint tales maleficiari

liberari tractatur in tertia pte.

Modus pponendi pñmissa de amore be-
reos in sermonibz ad pplm.

Predictor de supradictis sic mouet
questionē. An catholicū sit asserere qz
malefice valeant ad amorē alienaz fe-
minarū inordinatū mentes hoīm immutare
et eoz corda sic succendere vt nulla pñusione
plagis verbis aut factis ad desistendū valeāt
cogi: et silt ad odiū inter mñimonialiter con-
iunctos incitare vt nec redditōis nec exactio-
nis debiti mñimonialis locū p prole habere
valeāt: quinimo interdū eos oportet currere
ad amafias in tempeste noctis silentio p mul-
ta terraz spacia: Sup que si voluerit argu-
mēta aliqua ex pñcedenti qñstione sumat. si nō.
dicat tñ modo qz questioēs iste patiunt diffi-
cultates ppter amorē et odiū qui cū fundant
in voluntate qz in suo actu semp libera est nec
cogi pñt p aliquā creaturā nisi a deo qui eā re-
gere pñt. vñ nec demon vel malefica eius vir-
tute ad amorē vel odiū voluntatē cogere vi-
detur. Itē qz volūtas sicut et intellectus sub-
iectiue existunt in aīa. et illabi aīe illi soli est
possibile qui eā creauit. ideo difficultatē pa-
ñtur questio quo ad veritates enuclandās
in suis pñtibz. his tñ nō obstantibz dicendū est
primo sup pholocaptōz et odiū. scdo sup ma-
leficiū generatiue potētie. De primo qz licet
in intellectu et voluntatē hoīs immediate de-
mon nequeat opari tñ fm oēs doctores theo-
logos in. ij. sen. de virtute demonis in opā-
do in corpus et in potētiās corpis siue corpi
alligatas siue sint sensus interiores siue exte-
riores pñmittente deo agere valēt. Hoc pñbat
auctoritate et rōe ex pñcedenti questionē si pla-
cet inuenire: si non. dicat auctoritatē et rōnem
Job. ij. Demoni dixit de. Ecce in manu tua
id est in pñate est Job. et hoc erat quo ad cor-
pus. qd pñt. qz in aīam noluit dare. vñ dixit.
verū tñ aīaz eius serua. i. illesam serua. Rō qz
enī dedit in corpus dedit etiā sup oēs potē-
tiās corpi alligatas. vt sunt quinqz extērio-
res et qñqz intēriores. scz sensus cōis. fantas-
sia siue imaginatiua. estimatiua et memorati-
ua. si nō pñt aliter declarari detur de porcīs et
ouibz exemplū: vbi porci p memoratiuā redi-
re sciūt. et oues lupū et canē discernūt ex natu-
rali imaginatōe: vñ tanqz inimicū: alterum
tanqz amicū siue nature. Consequenter cum
oīs nra cognitio intellectiua ortū habet a sen-
su: cū intelligentē iuxta phm in. ij. de aīa. ne-
cessē sit fantasinata speculari. Ideo sicut de-
mon pñt intēriore fantasiam immutare sic etiā
intellectū obtenebrare. Et hoc quidez nō erit

immediate agere in animam sed mediantibus fantasmatibus. Item quod nihil amatur nisi cognitum. dantur exempla ad placitum de auro quod amat avarus quod intelligit eius virtutem etc. Ideo obtenebrato intellectu obtenebratur voluntas in suis affectionibus. Hec autem potest facere demon et absque malefica et cum malefica: imo et accidere possunt ex sola cautela oculorum. et de singulis trademus exempla. Nam ut Iacobus. i. dicitur. Unusquisque tentatur a concupiscentia sua abstractus et illectus. Deinde concupiscentia cum precepit parit peccatum: peccatum vero cum consummatum fuerit generat mortem. Sic sychem cum vidisset Dinam excurrentem ad videndum mulieres regionis adamavit eam et rapuit et dormiuit cum illa et conjugata est anima eius cum ea. Genes. xxxiiij. et secundum glossam. Infirme anime sic accidit quando postpositis propriis ut divina aliena negocia curat seducitur consuetudine et fit una unitate sensus cum illicitis. De secundo quod etiam absque maleficiis oritur interdictum ex tentatione demonum principaliter sic declaratur. Nam amon sorore suam thamar speciosissimam adamavit et depererat in ea valde ita ut propter eius amorem egrotaret. ij. Regum. xij. Non enim in tantum facinus stupri quod perficeret nisi in toto corruptus et a diabolo graviter tentatus. Unde glossa ibidem. Hoc monet nos et ideo deus permisit ut semper caute agamus ne vicia in nobis dominentur et princeps peccati qui falsam pacem piculantibus spondet: nos patos inveniens impronise trucidet. De hoc secundo genere amoris refertur est liber sanctorum patrum qui refert quod licet omnem tentationem carnalis concupiscentie sibi subtraxissent tamen ultra quod credi potest tentabant aliquotiens amore mulierum. Unde et. ij. Corinth. xij. apostolus dicit. Datus est mihi stimulus carnis mee angelus sathane qui me colaphisat. ubi glossa. Tentando per libidinem datus est mihi. Tentatio autem cui non presentitur non est peccatum sed materia exercere de virtutis. et hoc intelligitur de tentatione que ab hoste non a carne que semper est ad minus peccatum veniale etiam si ei non presentia. Poterit predicator aliqua exempla deducere si placuerit. De tercio quod amor hereos pueniat ex maleficiis demonum discussus est supra. et de hac loquimur tentatione. Et si quis diceret quod posset discerni quod non ex diabolo sed solum ex maleficio talis amor inordinatus procedit. Dicendum quod ex multis. Primo si taliter tentatus pulchra et honesta habeat uxorem et oppositum posstat de altera etc. Secundo si iudicium rationis omnino ligatur quod nullis plagis seu verbis aut factis aut etiam perfusionibus ad desistendum ab ea induci valeat. Et tercio potissime quando se pertine

re non potest quin interdum inopinate se etiam per longum spacium non obstante asperitate itineris per ut ex talium professione quisque sentire potest se transferre habeant siue de die siue de nocte. Nam sicut dicit Crisostomus. super Mattheum. xx. de asina quam christus equitavit. quod cum demon voluntatem hominis peccato possidet quasi ad libitum trahit quo placet. exemplum datus de naui in mari perduto gubernaculo quod ad libitum venti perducitur. et sicut qui equo potenter insidet et rex tyranni hominis possessionem. Quarto discernitur in eo quod inopinate et subito rebus et immutatur interdum ut nihil eis ob stare possit. Elicitur etiam ex ipsius persone infamia. et antequam ad ulteriorem questionem de maleficiis circa potentiam generativam procedamus quod etiam annexa est: primo soluenda sunt argumenta.

Sequuntur solutiones argumentorum. Argumenta autem respondendo. Ad primum quod voluntas hominis regatur a deo: sicut intellectus ab angelo bono. Patet solutio. Intellectus enim sicut tamen modo illustratur ab angelo bono ad cognitionem veri. Unde sequitur amor boni. quod verum et ens percutuntur. ita etiam intellectus per a malo obtenebrari in cognitionem veri apparentis. et hoc per perfusionem specierum principis sensibilibus. i. virtutibus et potentis sensibilibus interioribus representatis. unde sequitur amor inordinatus apparentis boni puta corporalis delectationis quam etiam tales querunt. Ad secundum argumentum quod intra corpora non possunt esse illa immutando. partim est verum partim non. et hoc quo ad triplicem immutationem. Non enim possunt illa immutare quantum ad eductum alicuius forme siue substantialis siue accidentalis: que etiam potius dicenda est productio quam immutatio siue adminiculo alicuius alterius agentis aut etiam siue divina permissione. Si autem loquamur de immutatione qualificativa ut de sanitate et infirmitate sic ut ex precedentibus patet possunt varias infirmitates etiam usque ad ligamen rationis immittere. et sic odium et amorem inordinatum percurrere. Potest etiam addi tercia immutatio quod fit quando angelus bonus vel malus illabitur corpori sicut dicimus quod deus tamen modo illabitur anime. id est essentie anime. Sed ubi dicimus quod angelus illabitur corpori precipue malus ut in obsessis ibi non illabitur infra terminos essentie corporis. quod sic ille solummodo qui dat esse scilicet deus creator illabi potest et pertinet tanquam qui habet intrinsicam operationem anime. Dicitur tamen illabi corpori quando aliquid operatur circa corpus. quia ibi est ubi operatur. ut dicit Damascenus. et tunc operatur infra terminos corporalis quantitatis et infra terminos

essentie corporis. Unde elicitur qd corpus habet terminos duplicis rationis quantitatis et essentie. Et est distinctio sicut inter suppositum et naturam. Unde sicut corpori illabi potest ita et potentis affixis organis corporalibus et per consequens potest impressiones facere in potentias. Vnde per accidens talis operatio et impressio resultat in intellectum cum eius obiectum sit fantasma sicut color visus ut dicitur in. iij. de anima. et consequenter per accidens usque ad voluntatem quia voluntas suum obiectum recipit ab intellectu sub ratione boni secundum quod intellectus apprehendit aliquid in ratione boni veri et apparentis. Ad tertium argumentum cognoscere cogitationes cordis est dupliciter. vel in suo effectu vel ut sunt in intellectu. Primo modo non solum angelus sed etiam homo cognoscere potest licet angelus subtilius ut patebit. Nam interdum cogitatio cognoscitur non solum per actum exteriorum sed etiam per immutationem vultus. et etiam medici aliquas affectiones animi per pulsum cognoscere possunt. Unde Augustinus in libro de diuinatione demonum. dicit. quod aliqui hominum dispositiones non solum voce platas sed etiam cogitatione preceptas cum signa que dam ex animo exprimunt in corpore tota facilitate perdiscunt. Quis in libro retractationum hoc dicat non esse asserendum. quod si fiat estimo quod retractat. Si quis diceret eum sensisse quod cogitationes demonum cognosceret in intellectu. Alio modo potest cognosci cogitationes put sunt in intellectu et affectiones put sunt in voluntate. et sic solus deus cogitationes cordium et affectiones voluntatum cognoscere potest. Cuius ratio est. quia voluntas creature rationalis soli deo subiacet. et ipse in eam solus operari potest qui est principale eius obiectum et ultimus finis. et ideo ea que in voluntate sunt vel ex voluntate sola dependent. soli deo sunt nota. Manifestum est autem quod ex sola voluntate dependet quod actu aliquis aliquid consideret. quia cum aliquis habet habitum scientie vel species intelligibiles in eo existentes videtur eis cum vult. Probat etiam ex his que dicta sunt. quia angelus non potest illabi anime ergo non potest per naturam videre ea que sunt in anima. et quod diu sunt in intimo anime. Unde quando arguitur. Demon non potest videre cogitationes cordium. ergo non potest corda seu mentes hominum ad amorem vel odium incitare. Dicitur quod sicut cognoscit scilicet per effectus et subtiliori modo quam homo. ita etiam subtiliori modo potest immutare ad odium vel amorem commouendo fantasmatum et intellectum obtenebrando. Est etiam aliquid timorosis conscientis et virtuosus per eorum sola ratione aduertendum quod immutatio sensibilis exterior et corporalis que permutatur cogitationes

hominis quicquid est ita exilis et indeterminata quod diabolus per eam in certa cognitione cogitationis venire non potest. prefertim quando studiis aut bonis operibus vacant interpellatum et tales tunc in somnis plus verat. experientia hec docet. Quicquid est ita fortis et determinata quod per illam potest cognoscere cogitationem quantum ad speciem ut quod cogitat de inuidia vel de luxuria. sed an per eam possit certitudinaliter cognoscere quantum ad omnes circumstantias ut videlicet super talem vel talem sub dubio dimittamus sicut et repimus. nisi quod verum est quod tales circumstantias ex actibus postmodum cognoscere possunt. Ad quartum patet quod licet illabi anime tantum pueniat deo: tamen illabi corpori et per consequens potentis affixis corpori modo supra tacto. hec potest conuenire angelo siue bono siue malo: vnde amor et odium in tali homine causari possunt. Ad illud quod virtus sensitiva sit dignior quam nutritiva que tamen non potest immutari ab eo. Dicendum quod imo super vim nutritivam etiam posset ita ut aliquid citius vel tardius dirigeret in os vel in carnem. sed ad illud non cooperatur sicut ad impediendum vel agendum vires sensitivas interiores vel exteriores et hoc propter suum lucrum quod ex sensu deceptione et intellectus illusionem plurimum procurat.

Questio octaua. An generatiua potentia seu actum venerem malefice impedire possunt quod maleficium in bulla continetur.

Secundo eadem veritas scilicet quod adultere fornicarie etc. amplius existunt malefice ostendit per impedimentum maleficiale super actum generatiue potentie et ut veritas magis elucescat arguitur primo. quod non sit possibile. quia si tale maleficium esset possibile posset etiam maritatis contingere. quod si preceperetur tunc cum matrimonium sit opus dei et maleficium opus diaboli fortius erit opus diaboli opere dei. Si vero preceperetur quod tamen modo fornicariis et non maritatis tunc redibit opinio quod maleficium nihil sit in re: sed tamen in opinione hominum cuius oppositum in prima. quod tactum est. aut dabitur ratio cur istis et non illis contingere possunt. et cum non videtur subesse alia ratio nisi quod opus dei matrimonium existit. Et illa ratio secundum theologos non concludit. ut patet in. iij. di. xxxiij. de impedimento maleficiale. manet adhuc argumentum quod opus diaboli erit fortius opere dei. et cum hoc sit inconueniens asserere. ergo etiam inconueniens est asserere per maleficium posse impediri actum venerem. Item diabolus non potest impedire actus aliarum virtutum naturalium ut comedendi. ambulandi. erigendi. quod videtur esse verum ex eo quod interimere possent totum mundum.